

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.773/2017/7. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Bense László Erikügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Fábián Bernadetteügyvéd által képviselt alperes ellen törzskönyv kiadása és egyéb követelés érvényesítése iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. június 8. napján kelt 1.P.21.858/2016/23. számú ítélete ellen a felperes 26. és 27. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

R É S Z Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság határozatát részítéletnek tekinti, annak nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy a felperes által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 31 946 (harmincegyezer-kilencszáznegyvenhat) Ft, az alperes által fizetendő 7099 (hétezer-kilencvenkilenc) Ft, míg az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összege 31 947 (harmincegyezer-kilencszáznegyvenhét) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 8800 (nyolcezer-nyolcszáz) Ft másodfokú perköltséget, továbbá a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 14 113 (tizennégyezer-száztizenhárom) Ft fellebbezési eljárási illetéket. Az ezt meghaladóan feljegyzett 14 113 (tizennégyezer-száztizenhárom) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) 2005. október 19. napján **(kölcönszerződés száma)**. számmal jelölt kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 800 000 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek a felperes által megvásárolni kívánt gépjármű vételárának finanszírozására. Az egyedi szerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg. Rögzítették a havi törlesztő részletek összegét (9860 Ft), számát (120 db), esedékességének időpontját és az összes törlesztő részlet összegét (1 183 200 Ft). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg. A felperes a szerződésben rögzített nyilatkozatával kijelentette, hogy az egyedi szerződésben és az annak hátoldalán lévő, az alperes hitelezési tevékenységére vonatkozó **(Üsz. száma)**. számú üzletszabályzatban (a

továbbiakban: Üsz.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára kötelezőnek ismeri el.

Az Üsz. egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7. pont: „Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli árfolyam esemény.”

I.16. pont: „Mértékadó devizanem: Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II-re és a kamatváltozásra III-ra vonatkozó rendelkezések kerülnek alkalmazásra”.

I.20. pont: „Árfolyam: A Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam.”

I.21. pont: „Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyam eseménynek minősül, ha az árfolyam legalább 150 %-kal magasabb, mint a mértékadó árfolyam.”

I. 22. pont: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján.”

I.23. „Kamatváltozás:

a.) Kamatváltozás I.: A mértékadó kamatláb változásának függvényében meghatározott kamatkülönbözet.

b.) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség X ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1)."

V.6. pont: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkor intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása.”

XI.1. pont: „A kölcsönszerződés futamideje a Felek minden egyéb jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig.”

XI.3. pont: „Rendkívüli árfolyam esemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyam esemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.”

A felperes módosított keresetében - a szerződés teljes illetve részleges érvénytelenségére alapítottnak - 352 818 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetének indokolása szerint a szerződés a Hpt. 213. § b), c) pontjában rögzített kötelező tartalmi elemek hiányában érvénytelen, nem terheli továbbá árfolyam-különbözet fizetésének a kötelezettsége, mert az alperestől az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást, illetve érvénytelen az árfolyamkockázat reá hárítására vonatkozó üzletszabályzati rendelkezés, mert az nem világos és nem érthető. Hivatkozott továbbá az Üsz. IX.1.a.), b); XI.3.; VIII.1.a.), pontjainak érvénytelenségére azzal, hogy azok

tisztességtelen szerződési feltételnek minősülnek. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte az általa mellékelt szakvéleményben szereplő elszámolás figyelembevételével.

Nem ellenezte a szerződés érvényessé nyilvánítását az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiányára alapított érvénytelenségi ok kapcsán az alperes által előadottak szerint.

Az alperes ellenkérelmében nem vitatta az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének a hiányát és a szerződés erre alapított érvénytelenségét. Annak jogkövetkezményeként kérte, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa érvényessé akként, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 8,33 %-ban tüntesse fel. Egyebekben a kereset elutasítását kérte. Vitatta az egyéb érvénytelenségi okok fennálltát. Védekezése szerint a felek deviza alapú szerződést kötöttek, amely alapján a mértékadó devizanem és a forint árfolyamának változásából fakadó kockázat a felperest terheli, a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek kellő gondossággal történő áttanulmányozása esetén ez a felperes számára felismerhető volt. Hangsúlyozta, a konkrétan megjelölt üzletszabályzati pontok érvénytelenségét a Szegedi Ítéltábla közérdekű perben hozott Pf.I.20.452/2007/3. számú jogerős ítéletével megállapította, ezért az ezzel kapcsolatos kereset okafogott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek között 2005. október 19. napján létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat értékét évi 8,33 %-ban határozta meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50 000 Ft perköltséget, valamint az államnak 25 740 Ft eljárási illetéket és 18 066 Ft előlegezett költséget, míg az alperest 5720 Ft eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy az ezt meghaladóan le nem rótt illetéket az állam viseli. Határozatának - a jogorvoslati eljárásban releváns - indokai szerint alaptalannak találta azt a felperesi hivatkozást, miszerint árfolyamkockázat viselésére az erről való tájékoztatás hiányában nem kötelezhető. Rámutatott, ún. külön kockázatfeltáró nyilatkozat ugyan nem készült, azonban a szerződés, az annak részét képező üzletszabályzat megjelölt rendelkezései alapján, továbbá a fix deviza konstrukció választására tekintettel bizonyítottanak fogadta el, hogy az alperes a 2/2014. PJE határozatban foglalt követelményeknek megfelelő tájékoztatást nyújtott a felperesnek. Nem találta bizonyítottanak ettől eltérő olyan tartalmú tájékoztatás megtörténtét, amely alapján a felperes alappal gondolhatta volna, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Kiemelte, a felperes - a személyes meghallgatása során tett nyilatkozatából kitűnően - tudott arról, az árfolyamváltozás következtében előfordulhat, hogy kevesebbet vagy többet kell fizetnie, és hivatkozott ugyan arra, a szerződéskötés során az hangzott el, hogy a változás mértéke 10 %-os lehet, de elismerte, felmerült annak a lehetősége is, hogy az nagyobb lesz. Kiemelte, sem a felperes, sem pedig a szerződéskötéskor jelenlévő Molnár László nem állította azt, miszerint a kapott tájékoztatás szerint kizárt volt, hogy az árfolyamváltozás mértéke a 10 %-ot meghaladja. Hangsúlyozta, a felperes az Üsz. V.6. pontjában rögzített nyilatkozatával kifejezetten kötelezettséget vállalt a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázat viselésére, e rendelkezés egyértelmű és világos. Ilyen körülmények alapján úgy ítélte meg, ha a felperes az árfolyamkockázat lényegével, az ennek kapcsán ráháruló kötelezettségekkel nem volt teljes körűen tisztában, az saját felróható magatartására vezethető vissza, amely az alperes terhére nem eshet. A pervesztesség, pernyertesség arányát a felperesre terhesebben 90 %-ban állapította meg, így a ráeső illeték megfizetésének 50 %-ára kötelezte a részére engedélyezett részleges költségmentességre tekintettel.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az árfolyam változásából eredő fizetési kötelezettség nem terheli. Előadta,

az ügyintézés nem az alperes, hanem a **(V.) Kft.** két alkalmazottja végezte, és a peradatok alapján nem volt megállapítható, hogy a kereskedő alkalmazottai közül kinek volt felhatalmazása arra, hogy az alperes képviselőjében tárgyaljon. Véleménye szerint egyikük sem rendelkezett olyan felhatalmazással, illetve pénzügyi ismerettel, amely alapján megalapozott tájékoztatást tudtak volna adni az árfolyamkockázatról, egyikük sem volt tisztában a deviza alapú hitelkonstrukció lényegével, ezért a nyújtott tájékoztatás felületes és hiányos volt. Előadta, **(személy 1. neve)** értékesítővel tárgyaltak, aki azonban vallomásaiban azzal védekezett, hogy nem ő, hanem **(személy 2. neve)** tárgyalt az ügyfelekkel. Megítélése szerint ezt az ellentmondást az elsőfokú bíróságnak a két tanú szembesítésével fel kellett volna oldania. Hangsúlyozta, az alperes részéről adott tájékoztatás nem terjedt ki az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy az milyen hatással lehet a törlesztő részletekre, a kereskedő alkalmazottai csupán annyit mondtak, hogy maximum 10 %-os törlesztő részlet növekedéssel lehet számolni. Ebből pedig alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve hogy csak korlátozott mértékben terheli. Véleménye szerint azt, hogy nem kellő körültekintéssel járt el, mert tájékozatlan volt, cáfolja az a tény, hogy magával vitte a fiát, aki az ezzel kapcsolatos kérdéseket a kereskedő cég alkalmazottainak feltette.

Az alperes ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az ítélet tábla előrebocsátja, a felperes a **(település neve)-i** Járásbíróság 9.P.20.694/2016. számon előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvének a kiadására is. Az áttételt követően folytatódó jelen elsőfokú eljárásban a keresetét már nem tartotta fenn, a 12. sorszámú beadványában bejelentette, hogy időközben az alperes a törzskönyvet postai úton megküldte a részére. E nyilatkozata tartalmilag a törzskönyv kiadására vonatkozó keresettől való elállásként értékelendő, erről azonban az elsőfokú bíróság nem döntött. Erre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság határozatát a Pp. 213. § (2) bekezdésében írtakra figyelemmel részítéletnek tekintette.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság részítélettel elbírált kereset kapcsán hozott döntésével és annak kifejtett jogi indokaival is egyetért, ezért határozatát a Pp. 253. § (2) bekezdése és 254. § (3) bekezdése alapján annak helyes indokai szerint helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat:

A perben nem volt vitatott, hogy a felek deviza alapú jogügyletet kötöttek. A deviza alapú jogügylet lényege, hogy a felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kiváló pénznem) és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatását: a forint gyengülése az adós fizetése terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Tény, hogy a perbeli szerződés kapcsán a pénzintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (5) és (7) bekezdése által előírt kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ilyen esetben a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A jelen ügyben ez nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései,

így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” és a „fix deviza konstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelzi, hogy a felperes fizetési kötelezettségei változhatnak az egyedi szerződésben megjelölt törlesztő részletekhez képest. Ezt meghaladóan az Üsz. elsőfokú bíróság által is megjelölt feltételeinek (I.7., I.16., I.20., I.21., I.22., I.23.a., b.) együttes értelmezése eredményeként egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.16.), a mértékadó árfolyam (I.22.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.23.b.), és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.23.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis, hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. Kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is erre utal. A rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyamváltozásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az Üsz. I.21. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Lényeges emellett, hogy a felperes személyes előadásából kitűnően a szerződéskötéskor szóban is tájékoztatást kapott az árfolyamváltozás lehetőségéről. Fellebbezésében azt állítja, arról volt szó, hogy maximum 10 %-os törlesztő részlet növekedéssel lehet számolni. Ennek azonban ellentmond az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozata, amely szerint annak a lehetősége is felmerült, hogy ennél (10 %) nagyobb lesz az árfolyamváltozás mértéke, és éppen erre az információra tekintettel választotta a fix deviza konstrukciót, mert jövedelméhez képest a vállalnál nagyobb összegű havi törlesztő részlet megfizetésére az árfolyamváltozás esetén nem lett volna képes (15. sorszámu jegyzőkönyv 2. oldal hatodik bekezdés, 3. oldal első bekezdés). Ilyen körülmények között megállapítható, hogy a szóban kapott tájékoztatás és a szerződés rendelkezései alapján a felperes számára felismerhetőnek kellett lennie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli.

Mindezt nem befolyásolja, hogy a kereskedő illetve alkalmazottai rendelkeztek-e az alperes képviselőjére jogosultsággal illetőleg milyen végzettségük volt, továbbá az sem, hogy az ismertett tartalmú tájékoztatást melyikük nyújtotta a felperes részére.

Az ítéletábra észlelte, hogy az elsőfokú bíróság a per tárgyának értékét és az ehhez igazodóan fizetendő eljárási illeték összegét tévesen határozta meg. A felperes eredeti kereseti kérelmében ugyanis a szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte. Az 1959-es Ptk. 239/A. §-a alapján indult megállapítási perben a per tárgyának értékét főszabályként a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értéke alapján kell meghatározni (5/2013. PJE határozat 2.a. pont), amely a jelen esetben az összes törlesztő részlet összege, azaz 1 183 200 Ft. Nem eredményezi az illetékalap mérséklését a kereset későbbi leszállítása (Itv. 41. § (2) bekezdés). Ennek figyelembevételével a szerződés érvénytelensége iránti per kereseti illetéke 70 992 Ft. Tekintve, hogy a fellebbezés nem érinti az elsőfokú ítélet pervesztesség, pernyertesség arányát meghatározó rendelkezését, a felperest - részleges személyes költségmentességére figyelemmel - az illeték 45 %-

a, azaz 31 946 Ft, az alperest 10 %-a (7099 Ft) terheli, míg az állam terhén maradó illeték összege - kerekítve - 31 947 Ft.

Az ítéletábra az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. §-a alapján kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének a megfizetésére,

míg a feljegyzett 28 225 Ft illeték 50 %-át a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles megfizetni, az ezt meghaladó illeték pedig az IM rendelet 14. §-a alapján a 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az állam terhén marad.

S z e g e d , 2018. január 31.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró